

HEMNE KOMMUNE

Ruspolitisk handlingsplan 2010 - 2013

Vedtatt av kommunestyret den 22.06.2010, sak 10/282.

Forord

VISJON

Hemne skal være en trygg og god kommune å bo i. Gjennom respekt for miljø og aktiv kultur- og næringsssatsing, stimuleres det til nyskaping, mangfold og livsutfoldelse. (Vedtatt i KS-sak nr.3/02)

Sammen med evaluering av tiltak og metoder fra foregående planperiode, ligger visjonen fra samfunnsdelen i Hemne kommune sin kommuneplan til grunn for det arbeidet som er gjort med å rullere kommunens Ruspolitiske handlingsplan. (RUH).

Arbeidet med å få rullert RUH har blitt utført av en bredt tverrfaglig sammensatt gruppe, med deltakelse fra både kommunale og andre kompetansemiljøer. Kvalitetssikring av arbeidet forøvrig er gjort gjennom tidlig og god involvering av fagmiljøer hos KORus og Fylkesmannen i Sør-Trøndelag.

Spesielt for dette arbeidet er det at det har vært utført i samarbeid med Snillfjord kommune, som gjennom dette arbeidet har fått på plass sin RUH. Samarbeidet har falt naturlig, da Hemne og Snillfjord kommuner har etablert felles kompetanse- og tiltaksapparat innenfor deler av rusområdet.

Prosessen med rulling av RUH har vist at det er et behov for å få på plass et bedre samarbeid mellom offentlige tjenesteytere og frivillige lag og organisasjoner innenfor rusarbeidet. Det er behov for et felles begrepsapparat og en felles kompetanseplattform. PREMIS vil kunne være et godt kompetansehevingstiltak for å sikre dette.

En ruspolitisk handlingsplan henger sammen med det øvrig planverket i Hemne kommune. Det er derfor lagt vekt på at planen er i samsvar med blant annet samfunnsdelen i Kommuneplanen, og at den ses på som en del av innholdet i fremtidig Mestringsplan 2015.

Rulling av RUH er i henhold til kommunestyrets vedtak i sak 38/06.

Innhold

1. INNLEDNING 4

1.1 LOVGIVING 4

1.2 SAMMENDRAG 5

2. BESKRIVELSE AV RUSMIDDELSITUASJONEN 5

2.1 UTVIKLING AV ALKOHOL, TOBAKK- OG NARKOTIKAFORBRUKET I NORGE 6

2.2 UTVIKLING AV ALKOHOL TOBAKK- OG NARKOTIKAFORBRUKET I KOMMUNEN 8

2.3 RUSMIDDELBRUK SOM PROBLEM I KOMMUNEN 11

3. RUSMIDDELPOLITISKE MÅL OG STRATEGIER 12

3.1. NASJONALE MÅL OG STRATEGIER 12

3.2. KOMMUNENS MÅL OG STRATEGIER 13

3.2.1. FØRRIGE PLAN 13

4. BEVILLINGER, SANKSJONER OG KONTROLLTILTAK 14

5. MÅL OG STRATEGIER FOR FRAMTIDA 15

6. HANDLINGSPLAN 18

1. Innledning

1.1 Lovgivning

Kommunens oppgaver innenfor rusforebyggende og rusrelaterte oppgaver dekkes av flere lover.

- Alkoholloven med forskrifter står sentralt. Den regulerer kommunens forvaltning av bevillingsmyndighet, kontroll av salg og skjenking, sanksjoner ved brudd og saksbehandling. I alkohollovens § 1-7d er det nedfelt en plikt for kommunen til å utarbeide alkoholpolitisk handlingsplan.
- Sosialtjenesteloven med forskrifter pålegger kommunen å forebygge og motvirke misbruk av alkohol og andre rusmidler. Kommunen skal spre kunnskap om skadevirkning av slik bruk. Rusmisbrukere og deres familier skal etter loven gis tilbud om råd, veiledning og bistand til behandling. Om nødvendig hjemler loven tvangstiltak.
- Kommunehelsetjenesteloven pålegger kommunen å gi nødvendig helsehjelp til alle som bor og oppholder seg i kommunen. Rusproblemer fører ofte til helseproblemer.
- Barnevernloven pålegger kommunen å hjelpe barn som lever under forhold som kan skade deres helse og å trygge oppvekstvilkår. Loven hjemler tvangstiltak ovenfor barn med rusproblemer.
- Smittevernloven hjemler tiltak ved alvorlige smittsomme sykdommer – dette gjelder både plikt til opplysning, behandling og tvangstiltak. Rusmisbruk kan sekundært føre til at en pådrar seg alvorlige smittsomme sykdommer.
- Lov om psykisk helsevern regulerer spesialisthelsetjenestens plikter (Helseforetakene). Kombinasjonen av rus og psykiatri gir komplisert behandling. Kommunen må samarbeide tett med spesialisthelsetjenesten når det gjelder oppfølging av slike tilfeller.
- Pasientrettighetsloven § 2-5, rett til individuell plan. Pasienter som har behov for langvarige og koordinerte helsetjenester, har rett til å få utarbeidet individuell plan i samsvar med bestemmelsene i kommunehelsetjenesteloven, spesialisthelsetjenesteloven og lov om etablering og gjennomføring av psykisk helsevern.
- Lov om sosiale tjenester i NAV av 18.12.2009.

Kommunen har ansvar for å ivareta sine særlover. For å sikre nødvendig spisskompetanse og ivaretagelse, er det valgt en hensiktsmessig organisering av dette arbeidet innenfor stab og enheter. Dette tilsier at planen må være tverrfaglig og tverretattlig. Den må omfatte alle sider av kommunens rusmiddelarbeid. Dette innebærer alle typer forebyggende tiltak for eksempel holdningsskapende arbeid, oppfølging og rehabilitering av personer med rusrelaterte vansker og nettverk for øvrig. Tjenestene skal være helhetlig, sammenhengende og samhandlende. Mål, strategier og tiltak på rusmiddelområdet berører bl.a. helsetjenesten i Hemne

kommune, NAV Hemne og Snillfjord, skole, kultur, idrett og organisasjonsarbeid. NAV Hemne og Snillfjord har en koordineringsrolle i forhold til rusarbeid i kommunene.

1.2 Sammendrag

Denne handlingsplanen er en rullering av ruspolitisk handlingsplan i Hemne kommune fra 2006 – 2009. Planen viderefører mange igangsatte rusforebyggende tiltak. Det har imidlertid skjedd endringer i samfunnsutviklingen og tilgangen til ulike rusmidler. Nye utfordringer møtes i denne planen med forebyggende tiltak som informasjon, samordning og tilrettelegging for en livsstil fri for rusmiddelproblemer. Videre så er det etter innspill fra ulike målgrupper i Hemne-samfunnet blitt lagt vekt på tiltak for de som står i utfordrende situasjoner i forhold til rus.

Planen inneholder aktuell bakgrunnsinformasjon som lovgiving, beskrivelse av rusmiddelsituasjonen nasjonalt og lokalt, nasjonale mål og strategier, samt forrige lokale plan.

Siste del beskriver tiltak for å nå denne planens hovedmålsetninger:

”Redusere de sosiale og helsemessige skadene av rusmiddelbruk i Hemne”.

”Heve debutalderen for bruk av rusmidler i Hemne”.

2. Beskrivelse av rusmiddelsituasjonen

Med rusmidler menes i denne sammenheng alkohol, tobakk og narkotika, inkludert ulovlig bruk av legemidler. Denne handlingsplanen retter seg mot all bruk av rusmidler.

Beskrivelse av utviklingen nasjonalt (2.1) er i hovedsak hentet fra:

SIRUS (Statens institutt for rusmiddelforskning): Rapport nr 5/2009, Ungdom og rusmidler Aldersgruppen 15 – 20 år.

SIRUS: Rapport om narkotikasituasjonen i Norge 2009.

Beskrivelse av utviklingen lokalt (2.2) er i hovedsak hentet fra:

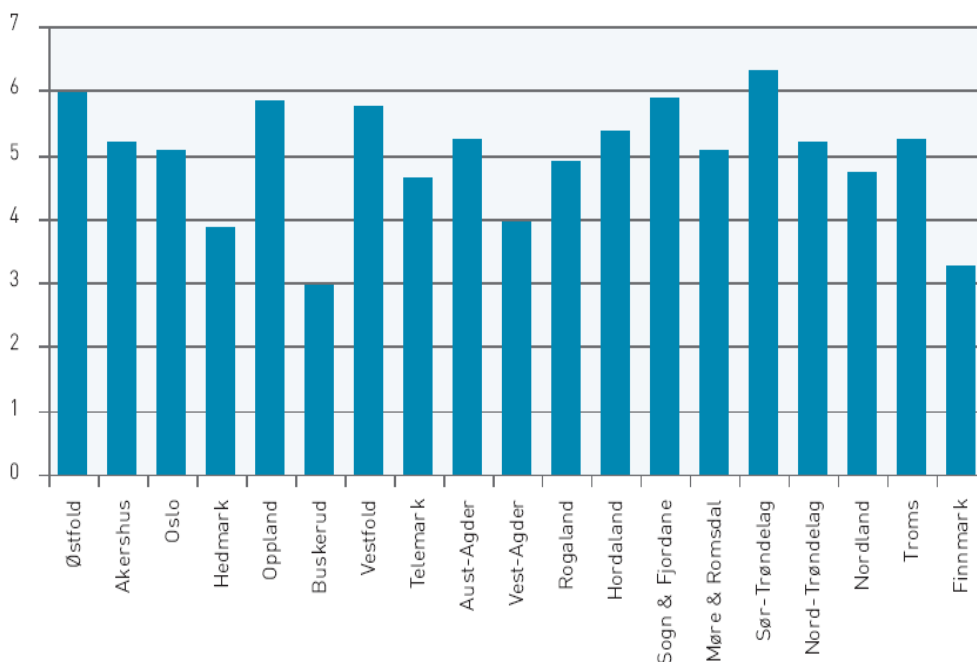
Egen rusmiddelundersøkelse ved ungdomstrinnet ved skolene i Hemne og Snillfjord i 2007, utviklet av Trøndelag Forskning og Utvikling. Resultater fra denne undersøkelsen vil bli brukt ved beskrivelse av situasjonen i kommunen. Undersøkelsen, sammen med statistikker fra politiet og SIRUS, samt en gjennomgang av situasjonen gjort av en gruppe fagfolk fra ulike etater i Hemne kommune, er grunnlagsmaterialet for å beskrive situasjonen i Hemne kommune og å utarbeide mål, strategier og tiltak for lokal handling.

2.1 Utvikling av alkohol-, tobakk- og narkotikaforbruket i Norge

ALKOHOL

- Ungdommers bruk av alkohol var i stor grad lik i Oslo og landet sett under ett, med unntak av andelen som hadde drukket hjemmebrent.
- Det store flertall (omkring 80 prosent) av 15 – 20-åringer oppga å ha drukket alkohol. I de senere år har andelen som oppgir å ha drukket vært høyere blant jentene enn blant guttene.
- I de senere år har omkring 60 prosent av 15 – 20-åringer oppgitt å ha drukket alkohol i løpet av de siste fire uker. Øl var den mest brukte drikkesorten. Dette gjaldt både gutter og jenter.
- Gjennomsnittlig debutalder for årene 2006 – 2008 sett under ett, var i underkant av 15 år for øl, omkring 15 år for «rusbrus», og omkring 15,5 år for vin og brennevin. Den gjennomsnittlige debutalder har gått noe opp i de senere år.
- For årene 2006 – 2008, oppga noe over 25 prosent av alle ungdommene, enten de hadde drukket eller ei, at de hadde opplevd krangel. 10 prosent oppga at de hadde opplevd slagsmål og at de hadde vært utsatt for ulykke i forbindelse med at de hadde drukket for mye alkohol.

Figur 2.10: Beregnet gjennomsnittlig årlig forbruk av alkohol, målt i liter ren alkohol blant ungdom i alderen 15–20 år, fordelt etter fylke (2004–08 samlet).

TOBAKK

- Andelen 15 – 20-åringer som røyker sigaretter daglig har gått jevnt ned i løpet av de senere år. For årene 2006 – 2008 samlet oppga omkring 10 prosent at de røykte daglig, og omkring 10 prosent at de røykte av og til.
- Samtidig har andelen snusbrukere økt betydelig. For årene 2006 – 2008 samlet oppga omkring 15 prosent av guttene og fire-fem prosent av jentene i begge utvalg at de brukte snust daglig, mens rundt 25 prosent blant begge kjønn i begge undersøkelsene sa at de brukte snus av og til.

CANNABIS

- (Cannabis er fellesbetegnelsen for hasj, marihuana og cannabisolje) I siste halvdel av 1990-tallet ser vi en økning i andelen som oppga at de hadde brukt cannabis. Etter årtusenskiftet har det imidlertid vært en klar nedgang. Andelen har sunket fra 20 til 10 prosent på landsbasis.
- Det var liten eller ingen forskjell mellom gutter og jenter ved bruk av cannabis.

ANDRE RUSMIDLER

- Ved siden av cannabis var amfetamin det stoffet flest unge hadde brukt. Andelen i aldersgruppen 15 – 20 år som oppga at de hadde brukt amfetamin, økte fram mot årtusenskiftet til omkring fire prosent, for deretter å synke til to prosent.
- Når det gjelder andre narkotiske stoffer varierte andelen som oppga å ha brukt disse stort sett mellom en halv og tre prosent i Norge.
- På samme måter som for cannabis var andelen som oppga at de hadde blitt tilbudt ulike narkotiske stoffer, høyere enn andel som hadde brukt slike stoffer.
- I underkant av seks prosent har i de senere år oppgitt at de noen gang har sniffet løsemidler.
- Andelen som svarte at de hadde brukt beroligende midler som ikke var foreskrevet av lege har vært stabil over tid.
- Bruken av amfetaminer er økende, men økningen har de siste årene vært størst for metamfetamin.
- Det synes å være en klar sammenheng mellom bruk av cannabis og sentralstimulerende midler både blant unge og unge voksne.
- Nye trender oppstår, hvor bruk av steroider, GHB og ecstasy kommer i tillegg til tidligere kjente rusmidler.

Resultatene må imidlertid tolkes med forsiktighet. Den er beheftet med en feilkilde ved at svarprosenten har gått ned fra 70 % på midten av 1990-tallet til i underkant av 50 % de senere år, så til omkring 30 - 40 % til siste undersøkelsen i 2008. Man antar at misbrukere vil være underrepresentert ved at de ikke besvarer undersøkelsen. I tillegg er det en viss bekymring over at et økende antall spørreundersøkelser bidrar til lavere svarprosent.

2.2 Utvikling av alkohol-, tobakk- og narkotikaforbruket i Hemne kommune

Beskrivelsen er gitt av kommunenes eget fagpersonell, politi og rusundersøkelsen i ungdomsskolen i 2007

Befolkningssammensetningen i Hemne kommune:

1 Befolkningstall for 1. januar 2008.										
Kommune	Årstall	I alt	0-5 år	6-15 år	16-19 år	20-24 år	25-66 år	67 – 79 år	80 – 89 år	90 år og over
Hemne	2008	4234	277	616	235	245	2222	414	190	35

Tallene er hentet fra Statistisk Sentralbyrå.

Oversikten viser at Hemne kommune har en god befolkningssammensetning der mange er i yrkesaktiv alder. I de siste 2 – 3 årene ser man at befolkningstallet går noe ned.

Kyrksæterøra er et tydelig sentrum i kommunen, ca. 2.700 bor her.

Hemne har egen videregående skole, noe som fører til at en del ungdommer bor på hybel (regnes ikke inn i befolkningsgrunnlaget). I tillegg har vi et flyktingemottak med ca. 200 beboere (er regnet inn i befolkningsgrunnlaget).

Opprinnelig var Hemne en kommune som var tuftet på jordbruk. Det er fremdeles en stor del som opprettholder landbruket i kommunen, med mellom 110 og 120 aktive gårdsbruk.

I dag er den største og mest sentrale hjørnesteinsbedriften i kommunen Fesil ASA, avd. Holla Metall. Pr. 2010 er det 140 ansatte her. I tillegg er Lian Trevare en av de største bedriftene i kommunen.

Den største arbeidsplassen er Hemne kommune med 370 ansatte.

Hovedpunkter fra rusundersøkelsen ved ungdomstrinnet (8 – 10 klasse) I Hemne og Snillfjord 2007.

SAMMENDRAG

Svarprosent

Alle 8.-, 9.- og 10.-klassinger i Hemne og Snillfjord kommuner hadde i utgangspunktet mulighet til å delta i undersøkelsen.

Da undersøkelsen ble gjennomført, var det 186 elever i Hemne og 51 elever i Snillfjord i de aktuelle klassetrinn. Vi har fått svar fra 173 i Hemne og 48 i Snillfjord, altså fra 93 og 94 % av elevene. Det antas at frafallet skyldes vanlig fravær.

Tabell 0.1: Svarprosent fra de ulike klassetrimmene

Svarfordeling	Sodin			Krogstadøra		
	Antall elever totalt	Antall svar	Svarprosent	Antall elever totalt	Antall svar	Svarprosent
8. klasse	53	53	100 %	15	15	100 %
9. klasse	56	50	89 %	17	15	88 %
10. klasse	77	70	91 %	19	18	95 %
Totalt	186	173	93 %	51	48	94 %

På slike klasseromsundersøkelser er det normalt å forvente en svært høy svarprosent sammenlignet med andre spørreskjemaundersøkelser. På denne undersøkelsen er det en svarprosent på 93 %. Samlet sett er dette veldig bra.

Resultater

Resultatene er presentert fordelt på klassetrinn og kjønn, og begge skolene sett under ett. Vi har også sammenlignet skolene, men da som enheter og ikke fordelt på klassetrinn og kjønn. Grunnen til dette er at ved så små utvalg vil det være fare for at enkeltindivider kan identifiseres.

Tobakk

Totalt er det nærmere 80 % som oppgir at de aldri har røyket, men andelen synker betraktelig fra 8.-klasse til 10.-klasse med henholdsvis 91 % og 63 %. Det er 14 % som oppgir at de røyker (de som har oppgitt at de røyker daglig, samt de som røyker men ikke daglig). Skiller vi mellom de to skolene ser vi at det er flere som røyker ved Krogstadøra oppvekstsenter (23 % røyker daglig eller røyker men ikke daglig) enn ved Sodin skole (12 %). I forhold til kjønn er det ikke noen store forskjeller, men det er en liten overvekt av jenter som oppgir at de røyker men ikke daglig.

I forhold til snusbruk er det litt i overkant av 5 % som oppgir at de snuser daglig. 74 % oppgir at de aldri har brukt snus. Det er en klar overvekt av gutter som snuser daglig, men det er en overvekt av jenter som oppgir at de har brukt snus, men bare enkelte ganger.

Alkohol

Det er 44 % av ungdomsskoleelevene som oppgir at de har kjent seg beruset. I forhold til klassetrinn ser det ut som om det skjer noe i overgangen mellom 9.-klasse og 10.-klasse. Blant 9.-klassingene er det 31 % som oppgir at de har vært beruset, mens det blant 10.-klassingene er 76 %. Det er ingen vesentlig forskjeller mellom skolene i forhold til

alkoholbruk. I forhold til alkoholtyper er det 25-30 % som oppgir at de har drukket øl, cider, rusbrus og brennevin i løpet av de siste fire ukene før undersøkelsen. Vin er det 14 % som oppgir at de har drukket i samme periode.

Totalt er det 33 % som oppgir at de har drukket hjemmebrent. Blant 10.-klassingene er det 60 % som har drukket hjemmebrent. Det er 52 % av elevene som oppgir at de aldri har smakt hjemmebrent. Hjemmebrentdrikkingen er noenlunde likt fordelt på kjønnene bortsett fra i 10.-klasse hvor 75 % av guttene oppgir at de har drukket hjemmebrent, mens det blant jentene er 44 %.

Vi har laget et minimumsestimert for antall ganger ungdommene har vært full og for 8.-klassingene er dette 0,2, for 9.-klassingene 2,2 og for 10.-klassingene 7,9. Det er liten forskjell mellom kjønnene, men i 10.-klasse svarer guttene 9,2 mens jentene svarer 6,4. 40 % av elevene oppgir at de har fått eller kjøpt alkoholen av andre ungdommer, og 40 % sier de har fått alkoholen de har drukket av mor, far eller søsken. Blant 8.-klassingene er det 53 % som sier de har fått den av mor, far eller søsken. 12 % sier de har tatt hjemme uten lov, mens i underkant av 5 % sier de har kjøpt av andre voksne. Om lag 3 % sier de har kjøpt alkoholen selv.

På spørsmål om de har venner eller bekjente som drikker mer enn de burde er det 14 % som svarer at det er nokså mange, mens 35 % sier ja, men bare noen få.

Narkotika

Andelen av ungdommene som sier de har brukt ett eller flere narkotiske stoffer er i overkant av 5 %. Ingen av 8.-klassingene oppgir å ha brukt narkotika. Blant 9.-klassingene er det 6 % og blant 10.-klassingene er det 9 %. Blant elevene er det flest som oppgir at de har brukt beroligende midler (3,6 %). I forhold til marihuana/hasj, ecstasy, opium og amfetamin er det omkring 1 % som har brukt disse stoffene. 4,5 % sier de har brukt løsemidler eller lignende til sniffing.

Det er litt over 12 % som svarer at de har blitt tilbudt ett eller flere narkotiske stoffer. Blant 8.-klassingene er det 1,5 %, mens det blant 10.-klassingene er 21,6 %. Det er marihuana/hasj som synes å være mest tilgjengelig, da 8 % sier de har blitt tilbudt dette stoffet. For de andre stoffene er dette tallet om lag 2 %. 17 % sier de kan skaffe hasj på 2-3 dager. 4,5 % av elevene sier de mener hasj bør legaliseres i Norge. 5 % sier de kunne tenkt seg å prøve hasj dersom det ikke var noen fare for å bli arrestert. Blant 10.-klassingene er dette tallet 10,2 %, mens det for både 8.-trinnet og 9.-trinnet er 1,5 %.

Tilfredshet og foreldreholdninger

Totalt er det 80 % som oppgir at de er tilfreds med livet, og 5 % som svarer at de er utilfreds. Det er ingen store forskjeller mellom kjønnene, men det er en liten overvekt av gutter som oppgir at de er tilfreds. Dette gjelder for alle trinnene. Samtidig er det flere jenter som svarer "både/og".

Det er 3,6 % som oppgir at de var/må være 13-14 år før de får lov til å drikke av foreldrene. Flertallet (58 %) sier imidlertid at de var/må være 15-16 år. Det er 27 % som tror de må være 17-18 år før de får lov til å drikke, mens 3,6 % sier de aldri får lov. Det er ikke noe særlig forskjell mellom de to skolene på dette punktet. Det kan synes som om jenteforeldrene er mer liberale enn gutteforeldrene, spesielt blant elevene i 8.- og 9.-klasse. I 8.-klasse svarer 66 % av jentene at de tror de må være 15-16 år før de får lov til å drikke, mens 31 % av guttene sier det samme. I 9.-klasse er de samme tallene henholdsvis 65 % og 55 %.

Blant elevene i 8.- og 9.-klasse var det også flere jenter enn gutter som oppgir at de har fått smake alkohol hjemme flere enn tre ganger. Blant 8.-klassingene var det 19 % av jentene som svarte dette, mens det var 14 % av guttene. Blant 9.-klassingene var det henholdsvis 29 % og 13 %. Totalt var det 25 % av elevene som svarte at de hadde fått smake alkohol hjemme flere enn tre ganger. 48 % svarte at de aldri hadde fått smake. Elevene ble også spurt om de fikk med seg alkohol på fest. Blant alle elevene var det i underkant av 14 % som hadde fått dette flere enn tre ganger.

2.3 Rusmiddelbruk som problem i kommunen

Politiet i Hemne og Snillfjord har registrert 24 narkotikasaker i 2009, det er en økning fra året før pga avdekking i forbindelse med opprulling av en del vinningsaker.

Narkotikasakene er opprettet som en følge av bl.a. ransaking med grunnlag i mistanke om vinningsforbrytelser.

Kjøring i påvirket / beruset tilstand - 14 saker i 2009. Dette er en fordobling fra året før.

- Av registrerte narkotikasaker hos politiet er gjerningspersonene i hovedsak menn i aldersgruppen 20-30 år. Det er flere personer som er registrert med flere narkotikasaker.
- I de gruppene politiet har kontakt med brukes det hovedsakelig cannabis, amfetamin og tabletter (Sobril, Valium, Rivotril etc.)
- Det er også innslag av bruk av GHB i miljøet.
- Det etablerte narkotikamiljøet i Hemne kommune har nære forbindelser til miljøene i nabokommunene. Det drives også en del vinningskriminalitet i disse miljøene. Videre er det registret en del voldsforhold på personene som er tilknyttet narkotikamiljøet.
- Det er lite snakk om at yngre personer i Hemne har kontakt med det etablerte narkotikamiljøet, men en vet at en del ungdommer fester på samme arena som en del av de som tilhører narkotikamiljøet (hjemmefest).

Utviklingstrekk i det etablerte narkotikamiljøet i Hemne;

- Antallet i den ”harde kjerne” er ganske stabilt, men personene har kommet lenger i sin ”karriere” som brukere og bruker mer, flere og tyngre narkotiske stoffer. De fleste personene i denne kjernen er også tungt involvert i mye av vinningskriminaliteten som skjer i Hemne og nabokommunene som Snillfjord, Orkdal og Meldal.
- Det omsettes narkotika i Hemne og stoffet blir stort sett skaffet fra nærliggende kommuner og byer.
- Det er sammenheng mellom vinning og narkotikaforbruk.
- Det er sammenheng mellom vold / trusler og rusmiddelbruk (inkludert alkohol)

Politiets statistikk er sammenfallende med det kommunens fagfolk opplever.

Det er i dag lite offentlige fester og tilstelninger / forsamlingssteder som gruppen under 18 år kan bruke. De tilstelninger / forsamlingsstedene vi har, er rusfrie. Rusbruk skjer for denne gruppen i stor grad på private fester med lite kontroll og innsyn fra voksne. Det er en del bråk, bilkjøring og uro i sentrum.

Forskning viser at rusmisbruk medfører fysiske, psykiske og sosiale problemer for misbrukere og deres nettverk, rus blant voksne nærpå personer påfører barn og unge skader.

Psykososiale vansker hos barn, unge og voksne er økende. Dette kan ikke kobles direkte til rusmiddelmisbruk alene, men det er kjent at psykososiale vansker forsterkes og at behandling vanskeliggjøres ved rusmisbruk.

3. Rusmiddelpolitiske mål og strategier

3.1. Nasjonale mål og strategier

I Bondevik-regjeringens handlingsplan mot rusmiddelproblemer 2006-2008 er følgende visjon satt opp:

Visjon:

- Frihet fra rusmiddelproblemer

Hovedmål:

- En betydelig reduksjon i de sosiale og helsemessige skadene av rusmiddelbruk
- Heve debutalderen for bruk av rusmidler i Hemne.
-

Viktige strategiske mål:

- Forebygge alle typer av rusmiddelmisbruk, med særlig fokus på forebyggende arbeid blant barn og ungdom.
- Bedre tilgangen til effektiv rådgiving, hjelp og behandling for personer med rusmiddelproblemer og deres pårørende.
- Oppnå en vesentlig reduksjon i forekomsten av rusmiddelrelaterte helseskader og antallet rusmiddelrelaterte dødsfall

Strategiske mål for alkoholpolitikken:

- Redusere totalforbruket av alkohol
- Endre skadelige drikkemønstre
- Redusere ulovlig omsetning av alkohol
- Heve den gjennomsnittlige debutalderen for alkohol
- Øke oppslutningen om alkoholfrie soner, som under graviditet, i trafikken, i samvær med barn og ungdom, i arbeidslivet og i organisert fritid
- Redusere skadevirkninger for tredjepart, særlig barn av rusmiddelbrukere

Strategiske mål for narkotikapolitikken:

- Redusere tilbudet av ulovlige narkotiske stoffer
- Motvirke narkotikamisbruk, eksperimentering og rekruttering, særlig blant barn og unge under 18 år

- Øke andelen misbrukere som ved hjelp av offentlige og private behandlings- og rehabiliteringstilbud kommer seg helt ut av misbruket eller får betydelig beddret livskvalitet.
- Etablere fullgode alternativer som gjør det mulig å fjerne og motvirke åpne salgs- og samlingssteder for narkotikamisbrukere
- Redusere kriminaliteten som følge av narkotikamisbruk.

3.2. Kommunens mål og strategier

3.2.1. Forrige plan

Hemne formannskap nedsatte etter initiativ fra helse- og sosialstyret i 1990 (F- sak 203/90) ei arbeidsgruppe med mandat:

- Å utarbeide en handlingsplan som har som målsetting å redusere rusmiddelbruken i Hemne kommune.

Gammel plan ble evaluert og ny plan for 2006 – 2009 ble vedtatt i kommunestyret den 20.06.06 i sak 38/06.

Ruspolitisk handlingsplan 2006 – 2009 sine delmål:

- Å bruke kommunens bevillingspolitikk som virkemiddel.
- Etablere og vedlikeholde tverrfaglige arenaer.
- Samarbeide med næringsliv og frivillige lag og organisasjoner.
- Etablere og støtte attraktive og varierte tilbud til ungdom mellom 16 og 20 år.
- Holdningsskapende arbeid gjennom opplysning og informasjon.
- Etablere støtte til familier som opplever rusmisbruk
- Bevisstgjøre voksegenerasjonen som rollemodeller.

Oppnådde mål

Ved en gjennomgang av eksisterende rusplan framgår det at gjennomførte tiltak i stor grad samsvarer både med nasjonale strategier og lokale plan. Tiltakene har særlig relevans til siste delmål.

- Laget eget reglement for bevillingspolitikk i Hemne, foretatt i 2006.
- Samfunns-, ungdoms- og grendehus opprettholdes som rusfrie arenaer.
- Trygghetsrådet er etablert og fungerer utmerket.
- SLT er aktiv og fungerer slik det var tenkt.
- NAV kontor med bred fagkompetanse er etablert i Hemne kommune.
- Det er ikke etablert en fast arena for samarbeid med lag og organisasjoner, kun enkeltsaker som utløser samarbeid.
 - Samarbeider med lag og organisasjoner i forbindelse med gjennomføringen av ”Aktiv sommer”.

- Er også en kontaktarena for BUD.
- Hemne sanitetsforening har bevilget midler til aktivitet for ungdom.
- Det er gitt økonomisk støtte til:
 - Kurs i forkant av UKM.
 - BUD har fått gratis husleie på møter.
 - Det er kjøpt inn sykler til Hemne Motorklubb som lånes ut gratis.

Oppnådde mål som videreføres:

- Aktiv sommer videreføres som flaggskipet til SLT-gruppa.
- Sommerjobb for ungdom videreføres.
- Hjem for en 50-lapp videreføres.
- Kommunal fritidsklubb opprettholdes som en rusfri arena. Det er gratis inngang.
- Det bygges videre på MOT.
- Brosjyre om rus oppgradert og bekjentgjort.
- Rus-undersøkelse foretatt i 2007.
- Helsestasjon for ungdom videreføres.
- Ungdomsråd er etablert.
- Kommunale rutiner for oppfølging av rusrelaterte saker er utarbeidet, ligger i Hemne kommunes kvalitetssystem.
- ICDP – international child development program = å styrke foreldrerollen. Tiltaket videreføres.
- Nattravnordningen fungerer bra, videreføres.

Mål som ikke er oppnådd:

- Kurs for ”dørvakter” ble prøvd gjennomført, men liten interesse for dette. Et kurs som var planlagt ble avlyst. Lensmannsetaten stiller gjerne opp og holder slike kurs, men kun etter forespørsel.
- Rutine for henvendelse om rusrelaterte spørsmål ikke ferdig implementert i organisasjonen.

4. Bevillinger, sanksjoner og kontrolltiltak

Under gis en summarisk gjennomgang av bestemmelser i alkoholloven som er sentrale i forhold til kommunal bevillingspolitikk. Det henvises til alkoholloven med forskrifter for fullstendige og eksakte bestemmelser.

Bevilling

Alle som skal selge og skjenke alkohol må ha bevilling. Kommunens ansvar er å behandle søknad om salgsbevillinger (salg fra butikk for konsum utenfor salgsstedet) og skjenkebevillinger (salg for konsum på skjenkestedet). Kommunen skal behandle salgsbevilling for alkoholholdig drikk opp til 4,7 volumprosent alkohol og skjenkebevilling for alkoholholdig drikk opp til 60 volumprosent alkohol.

En bevilling gjelder for et bestemt lokale og en bestemt type virksomhet. Bevillingen kan for en enkelt anledning utvides til å gjelde også utenfor skjenkestedet. Kommunestyret kan også gi en eller flere bevillinger som ikke er knyttet til bestemt person eller skjenkested, og kan tillate at en eller flere av disse bevillinger blir utøvd på steder som godkjennes for en enkelt anledning og for deltakere i slutte selskap.

Kommunestyret kan delegere avgjørelser i enkelttilfeller. I Hemne er rådmannen delegert fullmakt til å gi ambulerende skjenkebevilling, utvide skjenketid og å gi tillatelse for skjenking utenfor skjenkestedet for enkeltanledninger (K-sak 10/04).

Sanksjonsmuligheter

Kommunestyret kan inndra salgs- og skjenkebevillinger for resten av bevillingsperioden eller for en kortere tid.

Ved vurdering av om en bevilling bør inndras og for hvor lenge, kan det blant annet legges vekt på type overtredelse, overtredelsens grovhet, om bevillingsinnehaveren kan klandres for overtredelsen og hva som er gjort for å rette opp forholdet. Det kan også legges vekt på tidligere praktisering av bevillingen.

Politiet har anledning til å stenge et salgs- eller skjenkested med bevilling for inntil to dager når de anser det for nødvendig ut fra politimessige vurderinger.

Kommunens kontroll.

Kommunen har plikt til å kontrollere at salg og skjenking skjer innenfor rammen av bestemmelsene gitt i lov og forskrift og kommunal bevilling. Hemne kommune har satt bort denne kontrollfunksjonen til et profesjonelt firma.

5. Mål og strategier for framtida

Visjon for det ruspolitiske arbeidet i Hemne kommune:

- Muligheter, mestring og livsutfoldelse – en kommune fri for rusproblemer.

Hovedmål:

- Redusere de sosiale og helsemessige skadene av rusmiddelbruk i Hemne.
- Heve debutalder for bruk av rusmidler i Hemne.

Strategier:

1. Deltakelse i PREMIS

Premis er et utviklingsprogram for lokalt rusforebyggende arbeid. Kompetansesenter rus – Midt-Norge (KoRus-Midt-Norge) bidrar til kompetanseutvikling i kommunene ift. forebyggende og behandlende arbeid, implementering av kunnskapsbaserte tiltak og metoder, samt nettverksbygging mellom kommune. Når man melder seg på som deltaker, binder man seg for et 3-årig løp. Målet med deltakelse er å redusere de negative konsekvensene som rusmiddelbruk har for enkeltpersoner og for samfunnet.

2. Etablere og vedlikeholde tverrfaglige arenaer

Som ansvarlig for lokale helsemessige og sosiale forhold samt oppvekstvilkår for barn og unge, må kommunen sørge for å ha et helhetlig blikk på situasjon og utvikling innenfor rusområdet. For å unngå at noen faller utenfor, er det nødvendig at det etableres tverrfaglige arenaer hvor kommunens egne fagpersoner deltar sammen med andre aktuelle samarbeidsparter fra det offentlige. Disse arenaene må gis legitimitet, arbeidsoppgaver og arbeidsvilkår som gjør at de består og kan fylle en funksjon. Som en følge av dette blir SLT brukt som en overbyggende paraply.

3. Samarbeid med næringsliv og frivillige lag og organisasjoner

Det offentlige representert ved kommune, lokale statlige institusjoner inkl. politi og videregående skole bør ikke alene ta alt ansvar for forebyggende oppgaver. Næringslivet vil profitere på at kommunen framstår som attraktiv å besøke og å bosette seg i, og bør ut fra dette perspektivet være interessert i å delta i forebyggende arbeid sammen med offentlige instanser. Næringslivets generelle samfunnsansvar bør også utfordres. Frivillige lag og organisasjoner – ”den tredje sektor” - har lang tradisjon for å ta samfunnsansvar. Det er viktig å invitere dem inn i et samarbeid og legge forholdene til rette for at de kan fylle en viktig forebyggende funksjon.

4. Etablere og støtte attraktive og varierte tilbud til ungdom

Forebyggende arbeid kan ikke drives kun med regler og begrensninger. Det nødvendige korrektiv representert ved voksne eller andre unge som setter grenser er ikke til stede på alle arenaer hvor ungdom ferdes. Manglende attraktive tilbud kan føre til at det oppstår lukkede kulturer med lite innsyn og korrektiv. Vi må derfor ha gode ”lytteposter” som fanger opp det ungdom er opptatt av for å etablere tilbud som oppfattes som attraktive og som ungdom oppsøker av eget ønske.

5. Holdningsskapende arbeid gjennom opplysning og informasjon

En viktig del av forebyggende arbeid er opplysning om rusmidlers helsemessige skadevirkning og mulige konsekvenser ved misbruk. Dette arbeidet må starte tidlig og være synlig. Skolen er en naturlig arena. Der treffes all ungdom i aktuelle aldersgrupper. Holdningsskapende arbeid må drives tverrfaglig og systematisk.

Oppbygging av lokal kompetanse og positive rollemodeller er en viktig del av en slik strategi. Informasjons- og opplysningsarbeid må være kunnskapsbasert.

6. Etablere støtte til familier som opplever rusmisbruk

En familie som opplever rusmisbruk, enten blant en av foreldrene eller et barn, utsettes for et sterkt psykososialt press som følge av misbruket. Vi vet også at rusmisbruk ofte ledsages av psykisk og fysisk vold, mishandling og fysiske og psykiske skader. Mindreårige familiemedlemmer er ekstra utsatt. Alle instanser som jobber med barn og unge må i slike tilfeller være ekstra aktpågivende og samarbeide om å støtte opp rundt familien. Formidling og motivering for avvenning er også en del av en slik strategi.

7. Bevisstgjøre voksgenerasjonen som rollemodeller

Voksnes atferd og tilstedeværelse er viktig for barns utvikling av atferd og holdninger. Det er derfor ikke tilstrekkelig å kun konsentrere holdningsskapende arbeid mot barn og unge. Målgruppen for dette arbeidet må være alle voksne i lokalsamfunnet, uavhengig av om de har barn selv. Barn og unges oppvekstvilkår er et felles ansvar som alle må utfordres til å ta del i og å utvikle. Det må legges til rette for voksnes tilstedeværelse på arenaer hvor barn og unge oppholder seg.

6. Handlingsplan

D= Driftstiltak I= Investeringsstiltak X= Aktivitetstiltak

Strategi 1: Deltakelse i PREMIS				
Tiltak	2010	2011	2012	2013
1. Innmelding i PREMIS og deltakelse i et 3-årig løp	X	X	X	X

Strategi 2: Etablere og vedlikeholde tverrfaglige arenaer				
Tiltak	2010	2011	2012	2013
1. Støtte opp under tverrfaglige arbeidsgrupper som arena for utveksling av kunnskap, informasjon og for ideskaping og initiering av nye prosjekt og tiltak.	D	D	D	D
2. Bruke SLT som overbyggende paraply over tverrfaglig samarbeid om rusforebygging	D	D	D	D
3. Ferdigstille implementering av rutine for oppfølging av rusrelaterte saker	D			

Strategi 3: Samarbeide med næringsliv og frivillige lag og organisasjoner				
Tiltak	2010	2011	2012	2013
1. Videreutvikle arenaene for samarbeid med næringsliv og frivillige lag og organisasjoner.	D	D	D	D
2. HVS og politi samarbeider om kurs / informasjon vedr. kjøring i ruspåvirket tilstand.	X	D	D	D
3. Etablere skateboard-rampe for yngre ungdom.		I	I	

Strategi 4: Etablere og støtte attraktive og varierte tilbud til ungdom				
Tiltak	2010	2011	2012	2013
1. Etablere økonomisk støtte til oppstart og drift av virksomheter og arrangementer som vil profilere rusmiddelfrie arenaer.	D	D	D	D
2. Opprettholde og utvikle aktiv sommer.	X	X	X	X
3. Opprettholde og utvikle sommerjobb for ungdom.	X	X	X	X
4. Videreføre ”Hjem for en femtilapp”.	X/D	X/D	X/D	X/D
5. Opprettholde kommunal fritidsklubb som en rusfri arena. Etablere ungdomsmedvirkning. Eget styre foreslås, evt. ungdomsrådet.	X	X	X	X

Strategi 5: Holdningsskapende arbeid gjennom opplysning og informasjon				
Tiltak	2010	2011	2012	2013
1. Opprette MOT-team i forhold til nye samarbeidsavtaler.	X	X	X	X
2. Rus-brosjyren er oppgradert. Den legges ut på Hemne kommunes hjemmeside og legges ut der hvor folk ferdes.	D	D	D	D
3. Få kunnskap om rusmiddelsituasjonen i Hemne ved å gjennomføre undersøkelse og utarbeide rapport om rusmiddelbruk blant ungdom 15 – 20 år.		I/X		I/X
4. Opprettholde og videreutvikle helsestasjon for ungdom (13 – 21 år).	X	X	X	X

5. Brukermedvirkning for ungdom: - ungdomsråd er etablert i 2008 – videreføres - ungdomsmedvirkning i fritidsklubben innføres, enten ved eget styre eller ungdomsrådet.	X	X	X	X
6. Politi og helsesøster felles arena på HVS.	X	X	X	X

Strategi 6: Etablere støtte til familier som opplever rusmisbruk

Tiltak	2010	2011	2012	2013
1. Søsken og foreldre involveres i forbindelse med avrusning og ettervern. Hemne kommune etablerer en mal for hvordan dette arbeidet skal gjøres. Organisasjoner som for eksempel BUD vil være en viktig samarbeidspartner i dette arbeidet.	X	X	X	X

Strategi 7: Bevisstgjøre voksgenerasjonen som rollemodeller

Tiltak	2010	2011	2012	2013
1. Videreføre ICDP	X	X	X	X
3. Nattravnordningen – en viktig arena.	X	X	X	X
4. Jentegruppe – videreføres.	X	X	X	X
5. Etablere guttegruppe – viktig med menn som rollemodeller.		X	X	X